

Waardevolle schepping

2.1 Ruimte en water

De provincie heeft een grote verantwoordelijkheid voor de planning en inrichting van de ruimtelijke omgeving. De keuzes die de provincie maakt, hebben gevolgen voor de toekomst en dus voor volgende generaties. Dit vraagt om ruimtelijk rentmeesterschap.

2.1.1 Ruimtelijk beleid

De inrichting van de openbare ruimte moet aansluiten bij het eigen karakter van de omringende landschappen, dorpen en steden. Het is belangrijk dat de inwoners en omwonenden worden betrokken bij de te maken keuzes, ook in het kader van de energietransitie en het zoeken naar alternatieven voor aardgas. Door burgers, bedrijven en belangenorganisaties actief te betrekken bij het opstellen van de provinciale omgevingsvisie, ontstaat breed draagvlak.

De ChristenUnie wil regionale transitiefondsen invoeren om de noodzakelijke en gewenste veranderingen in het bestaande bebouwde gebied te stimuleren, zoals een sloopopgave, herstructureringsopgave en/of functiewijziging van gebouwen en locaties. Uitgangspunt hierbij is kwaliteitsverbetering en het vergroten van de leefbaarheid. De bestedingsrichting kan per regio verschillen. Transitiefondsen zijn niet alleen bedoeld voor gemeenten, maar ook voor maatschappelijke instellingen zoals woningcorporaties, zorginstellingen en initiatieven uit de samenleving.

Concrete punten en bouwstenen

- + Opstellen van een provinciale omgevingsvisie voor de inrichting en ontwikkeling van gebieden en regio's, samen met inwoners, gemeenten, bedrijven en waterschappen.
- + Opstellen van een plan voor de opwekking van duurzame energie, klimaatadaptatie en de zorg voor goed waterbeheer.
- + Nieuwbouw (woningen en gebouwen) wordt gasloos en energie-neutraal. In de bestaande bouw zetten we in op een grootschalige duurzame warmtetransitie.
- + Terugdringen van het overschot aan bedrijfs- en kantoorruimte in regionale en gemeentelijke ruimtelijke plannen.
- + Instellen van regionale transitiefondsen voor het stimuleren van noodzakelijke en gewenste veranderingen in de bebouwde omgeving.

2.1.2 Water

De ChristenUnie ondersteunt het deltaprogramma waarin overheden samenwerken aan de waterveiligheid van Nederland. Waterveiligheid is een belangrijk aspect van de ruimtelijke ordening. We hebben niet alleen sterke dijken nodig, we moeten ook maatregelen nemen om droogte op te vangen en hittestress te verminderen. De provincie moet samen met de waterschappen en gemeenten maatregelen nemen om water langer vast te houden, mede om de verzilting van landbouwgronden en de verdroging van natuurgebieden tegen te gaan.

Waterkwaliteit

Het creëren van ecologisch gezonde watersystemen vereist veel aandacht van de provincie en de waterschappen. De waterkwaliteit voldoet op veel plaatsen nog niet aan de eisen, hoewel het inzamelen en zuiveren van afvalwater de laatste jaren fors is verbeterd. De provincie heeft de komende jaren nog veel werk te doen in het kader van de implementatie van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). Dit vraagt een aanpak die de verontreiniging van oppervlaktewater en

grondwater, bijvoorbeeld door mest en medicijnresten, tegengaat.

Wij willen dat de uitstoot van milieuverontreinigende middelen wordt tegengaan en dat waar mogelijk natuurvriendelijke oevers worden aangelegd.

Waterschappen

Landbouw, natuur en bebouwing hebben hun eigen belangen als het gaat om optimaal waterbeheer. De provincie moet oog hebben voor die verschillende, soms tegenstrijdige belangen, maar ook duidelijke regels en normen stellen, zodat de waterschappen in tijden van droogte voldoende zoet water aanvoeren.

Concrete punten en bouwstenen

- ⊕ Gebiedsgerichte en waterbergingsoplossingen om ook in lage gebieden veilig te kunnen wonen en werken.
- ⊕ Aanpak van het waterverziltingsprobleem door middel van waterbeheermaatregelen, teelt van geschikte gewassen én onderzoek naar nieuwe gewassen die gedijen in een zilte omgeving.
- ⊕ Evenwichtig waterbeheer waarbij zowel de belangen van de agrarische sector als de belangen van de natuur en van wonen worden behartigd.
- ⊕ Bedenken en benutten van 'koppelkansen' door bij waterschapsprojecten ook natuurdoelen en recreatievoorzieningen te realiseren.

2.2 Natuur, landbouw en visserij

Het is onze gezamenlijke verantwoordelijkheid dat ook de volgende generaties gezond en lekker voedsel kunnen kopen, in een schone, gezonde en mooie omgeving kunnen leven en kunnen genieten van de natuur. Wij hebben de aarde immers slechts in beheer. Daarom moeten wij de schade aan milieu, natuur en het klimaat tegengaan en waar mogelijk herstellen. Dit betekent dat we grondstoffen circulair moeten inzetten en transport van grondstoffen en voedsel moeten beperken.

2.2.1 Kringlooplandbouw

De landbouw in Fryslân moet in 2030 het voorbeeld zijn voor de kringlooplandbouw in Nederland. Daar zet de ChristenUnie op in. De kringlooplandbouw zorgt voor een duurzame voedselvoorziening én behoud van biodiversiteit, zonder negatieve gevolgen voor bodem, natuur en klimaat. Voor het produceren van voedsel worden geen schadelijke stoffen gebruikt. Ook wordt het transport van grondstoffen en voedsel teruggedrongen.

Deze omschakeling vraagt nieuwe kennis, ervaring én doorzettingsvermogen. Bedrijven van nu moeten zich ontwikkelen naar bedrijven voor morgen. Tegenover duurzame productie moet wel een eerlijke prijs staan. Ook de consument heeft hier dus een aandeel in te leveren.

Wij willen alle kennis over de kringlooplandbouw samenbrengen in een Fries kenniscentrum, dat boeren helpt om hun bedrijfsvoering aan te passen en een duurzaam renderend bedrijf op te bouwen. Het kenniscentrum kan boeren ook met elkaar in contact brengen om samen de kringloop sluitend te maken. Daarnaast heeft het kenniscentrum een voorlichtende taak richting de consument. Het kenniscentrum werkt aan draagvlak voor lokaal geproduceerd voedsel, een eerlijke prijs en minder verspilling van voedsel.

Concrete punten en bouwstenen

- + Oprichting van Kenniscentrum Fryske Kringlooplandbouw om kringlooplandbouw te bevorderen.
- + Inzetten op innovaties, bijvoorbeeld voor het sluiten van kringlopen en het tegengaan van bodemdaling, experimenten met akkerranden vol kruiden, strokenteelt, precisielandbouw en robottechnologie.
- + Schaalvergroting in dienst stellen van duurzaamheid en dierenwelzijn.
- + Adequate vergoedingen voor natuur- en landschapsbeheer en weidevogelbeheer met minimale administratieve lasten.

- ⊕ Ontwikkelen van een deltaplan om leegstaande en leegkomende boerderijen te herbestemmen, met als doel de leefbaarheid en kwaliteit van de leefomgeving te behouden.
- ⊕ Integrale aanpak stikstofproblematiek, voortzetten van de Programmatische Aanpak Stikstof, met als doel vermindering van schadelijke stoffen op het land. Dit effect moet worden gemonitord.

2.2.2 Biodiversiteit

De verscheidenheid van planten en dieren wordt steeds minder, ook in Fryslân. Dit is zorgelijk, want biodiversiteit zorgt voor balans in de natuur. Om de biodiversiteit te verbeteren zetten wij in op een robuust natuurnetwerk en natuurinclusieve landbouw. Dit is niet alleen goed voor de weidevogels, maar ook belangrijk voor onze voedselvoorziening.

Waar kringlooplandbouw zich vooral richt op een gesloten kringloop en een gezonde bodem op het boerenbedrijf, gaat natuurinclusieve landbouw nog een stap verder. Bij natuurinclusieve landbouw gaat het om het behoud en gebruik van natuur en biodiversiteit in en om het bedrijf in een natuurrijk landschap. Hierbij is goede samenwerking tussen boeren, particulieren en natuurorganisaties belangrijk.

Concrete punten en bouwstenen

- ⊕ Extra investeren in natuur en waterkwaliteit, voor de toekomst van de schepping en onze kinderen.
- ⊕ Hoge prioriteit voor het Deltaplan Biodiversiteit, waarin natuur- en landbouworganisaties samenwerken, onder meer door het tegengaan van de achteruitgang van het aantal insecten.
- ⊕ Bijdragen aan een snelle afronding van het Nationaal Natuur Netwerk. Het doel van een kwalitatief goed functionerend Nationaal Natuur Netwerk blijft overeind. Robuuste verbindingzones zijn nodig om natuurgebieden met elkaar te verbinden.

- + Boeren, particulieren en natuurorganisaties worden optimaal gestimuleerd om waar mogelijk samen te werken op het gebied van natuurbeheer en natuurinclusieve landbouw.
- + Hoge prioriteit voor de bestrijding van exoten, omdat invasieve soorten een bedreiging zijn voor de inheemse biodiversiteit en voor miljoenen aan schade veroorzaken.

2.2.3 Bodemdaling

De bodemdaling in Fryslân heeft een aantal oorzaken. Een daarvan is gaswinning. Wij zijn tegen het verder aantasten van de bodem door gaswinning en dus ook tegen nieuwe vergunningen voor gaswinning. Een andere oorzaak voor bodemdaling is de zoutwinning in Noordwest-Fryslân. De ChristenUnie is tegen zoutwinning onder land. Zoutwinning onder zee mag alleen met strikte monitoring van de gevolgen voor mens en natuur. Wij vinden het belangrijk dat mensen terecht kunnen bij een centraal punt waar eventuele schade wordt beoordeeld en afgehandeld.

Een derde belangrijke oorzaak voor bodemdaling is de verlaging van het grondwaterpeil in het veenweidegebied. De afgelopen decennia is het grondwaterpeil hier fors verlaagd. Het gevolg voor het veenweidegebied is dat veen inklinkt, waardoor er veel CO₂ vrijkomt en er veel minder weidevogels en insecten in het gebied voorkomen. Door het grondwaterpeil te verhogen, gaat de CO₂-uitstoot omlaag en kan de natuur zich (deels) herstellen. Voorwaarde is dat dit gebeurt in samenwerking met de boeren in het veenweidegebied. In een goed samenspel tussen boeren en natuur kunnen de beste resultaten worden bereikt.

Wij willen dat er in Fryslân een Innovatiecentrum Veenweide komt, naar het voorbeeld van de al bestaande innovatiecentra in het Groene Hart en Noord-Holland. De combinatie van kennis en praktijkervaring kan tot innovaties leiden.

Concrete punten en bouwstenen

- ⊕ Bewustwording dat verhoging van het waterpeil in veel gebieden nodig is om aan de klimaat- en veiligheidsdoelstellingen te voldoen [CO₂-reductie].
- ⊕ Vaart maken met de aanleg van onderwaterdrainages in het veenweidegebied.
- ⊕ Stimuleren van 'natte teelt'.
- ⊕ Ontwikkelen van gebiedsgerichte plannen, in overleg met alle belanghebbenden, om de bodemdaling tegen te gaan en om de bodem weer te laten stijgen, bijvoorbeeld door teelt van veenmos.
- ⊕ Oplossen van knelpunten in de waterveiligheid in relatie tot bodemdaling.
- ⊕ Oprichten van een Innovatiecentrum Veenweide.

2.2.4 Het Waddengebied

Sinds juni 2009 behoort de Waddenzee tot het UNESCO Werelderfgoed. De Waddenzee is wereldwijd gezien het grootste natuurlijke systeem van zand- en slikplaten en laaggelegen, beschermende eilanden. De variatie aan landschappen maakt de Waddenzee tot een uniek leefgebied voor meer dan 10.000 vaak zeldzame plant- en diersoorten en brengt een uitzonderlijk grote voedselrijkdom voort. Dit maakt de Waddenzee tot een onmisbare tussenstop voor miljoenen vogels tijdens hun trektocht. Het waddengebied is ook enorm in trek bij recreanten en toeristen. Begrijpelijk, want de natuur, ruimte, rust van de eilanden en de plaatsen langs de kust zijn prachtig. De economie van de eilanden drijft voor een groot deel op toerisme en recreatie.

Concrete punten en bouwstenen

- ⊕ In het waddengebied moet een goede balans zijn en blijven tussen ecologie en economie.
- ⊕ Geen gasboringen en voorlopig geen uitbreiding van zoutwinning in of nabij de Waddenzee en op of dicht bij de eilanden.
- ⊕ Een betaalbare, betrouwbare, snelle veerdienst tussen de eilanden en de vaste wal.

2.2.5 Visserij

De aanleg van de vismigratierivier, de peilverhoging en de aanleg van grote windparken in het IJsselmeer hebben gevolgen voor de visstand in het IJsselmeer. Wij willen maatregelen die de visstand in het IJsselmeer versterken of de vissers rondom het IJsselmeer alternatieve inkomstenbronnen verschaffen.